

INFORMATOR
DLA OSÓB DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE
CENTRUM POMOCY SPOŁECZNEJ W WĘGROWIE

Lista instytucji pomocowych

L.p.	Nazwa Instytucji	Adres	Numer telefonu
1.	Komenda Powiatowej Policji	ul. Piłsudskiego 6 07-100 Węgrów	/25/ 792 12 00
2.	Prokuratura Rejonowa	ul. Przemysłowa 20 07-100 Węgrów	/25/ 792 23 92
3.	Sąd Rejonowy w Węgrowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich	ul. Przemysłowa 20 07-100 Węgrów	/25/ 792 24 78
4.	Zespół Interdyscyplinarny	ul. Gdańska 69 07-100 Węgrów	/25/ 792 20 57
5.	Centrum Pomocy Społecznej	ul. Gdańska 69 07-100 Węgrów	/25/ 792 20 57
6.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Piłsudskiego 23 07-100 Węgrów	/25/ 792 49 07
7.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	ul. Piłsudskiego 23 07-100 Węgrów	/25/ 792 02 90
8.	Komisja ds. Profilaktyki, Resocjalizacji i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Wyszyńskiego 1 07-100 Węgrów	/25/ 308 11 91 w. 213
9.	Poradnia Leczenia Uzależnień	ul. Kościuszki 15 07-100 Węgrów	/25/ 792 28 23

Ogólnopolskie telefony alarmowe:

Policja **997** lub **112**

Pogotowie Ratunkowe **999**

Ogólnopolski Telefon dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – Niebieska Linia **801 120 002**

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie – Niebieska Linia **22 668 70 00**

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży **116 111**

PRZEMOC W RODZINIE zwana także potocznie przemocą domową to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie na szkodę bliskiego lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia osób najbliższych. Działania te naruszają prawa i dobra osobiste członka rodziny (osoby najbliższej, a także innych osób zamieszkujących wspólnie lub wspólnie gospodarujących). Przemoc w rodzinie w szczególności naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym. Powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym, a także wywołuje cierpienie i krzywdy moralne u osób, które jej doznają.

PRZEMOC W RODZINIE

1. Jest zjawiskiem wynikającym z działania człowieka - działanie lub zaniechanie działań.
2. Jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym.
3. Jest intencjonalna - zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu, wykorzystuje przewagę sił uniemożliwiając samoobronę i opiera się na władzy i kontroli.
4. Narusza prawa i dobra osobiste krzywdzonego członka rodziny, powoduje szkody i cierpienie u osób, których dotyka.

RODZAJE PRZEMOCY W RODZINIE - FORMY ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

1. **Przemoc fizyczna** - są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień. Do tej kategorii zalicza się między innymi: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, uderzanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą dłonią, pięścią lub różnymi przedmiotami, poparzenie, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, straszenie bronią lub jej użyciem i inne.
2. **Przemoc psychiczna** - to umyślne działania wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych. Przejawami tego rodzaju przemocy są: odmowa uczuć, brak zainteresowania, szacunku, nieustanna krytyka, wyśmiewanie poglądów, wyznania religijnego, żądanie posłuszeństwa, narzucanie poglądów, wmawianie choroby psychicznej, kontrola i utrudnianie kontaktów z innymi osobami, zawstydzanie, upokarzanie, wyzywanie, groźenie, ograniczanie snu, jedzenia itp.
3. **Przemoc seksualna** - polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, dokonywane poprzez: przymuszanie do pożycia seksualnego, wymaganie na ofierze nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, przymuszanie do seksu z osobami trzecimi, krytykę zachowań seksualnych ofiary, wymuszanie sadystycznych form pożycia seksualnego, przymuszanie do oglądania pornografii, zmuszanie do prostytucji, gwałt.
4. **Przemoc ekonomiczna** - to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy, realizowane między innymi w drodze niezaspokojenia podstawowych materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, utrudnianie aktywności zawodowej, odbieranie pieniędzy, okradanie, wyliczanie wydatków, itp..

OZNAKI PRZEMOCY

Istnieją pewne symptomy, wskazujące na to, że w rodzinie obecna jest przemoc. Aby rozpoznać czy niepokojące zachowania kogoś bliskiego są przejawem przemocy w rodzinie, osoba obserwująca te zachowania musi zastanowić się nad tym i odpowiedzieć sobie na kilka pytań.

Jeśli ktoś bliski, ktoś z rodziny:

1. zamienia drobne zajścia w wielkie kłótnie,
2. rani Cię swoim zachowaniem,
3. znieważa Cię, używa w stosunku do Ciebie obraźliwych słów, obelg, wyzwisk,
4. ma nagłe napady gniewu lub furii,
5. niszczy rzeczy, które są Twoją własnością,
6. odbiera Ci pieniądze lub nie chce dawać Ci środków na życie,
7. kontroluje wszystkie Twoje zachowania, nie pozwala Ci podejmować żadnych decyzji,
8. uniemożliwia Ci spotkanie czy widywanie się ze znajomymi lub rodziną,
9. ośmiesza Cię, poniża, upokarza również w obecności innych,
10. nieustannie Cię krytykuje,
11. zastrasza Cię i manipuluje by kontrolować Ciebie i innych członków rodziny,
12. grozi, że skrzywdzi Ciebie, Twoje dzieci lub innych członków rodziny,
13. bije Cię, popycha, szarpie, kopie, policzkuje lub dusi,
14. obwinia Cię za to, że Cię bije, a następnie obiecuje, że to więcej się nie zdarzy,
15. wymaga od Ciebie, abyś uprawiała seks na zawołanie nawet jeśli nie masz na to ochoty i się nie zgadzasz.

Musisz rozważyć czy jesteś bezpieczny w swoim domu. Jeśli w Twoim życiu występuje lub wystąpiła jedna lub więcej z wymienionych powyżej oznak, istnieje duże prawdopodobieństwo, że doznajesz przemocy w rodzinie. Nie lekceważ tego i zwróć się po pomoc do jednej z instytucji niosących pomoc rodzinom znajdującym się w kryzysie.

PAMIĘTAJ !!!

!Przemoc w rodzinie jest przestępstwem. Masz prawo szukać specjalistycznej pomocy.

! Poniżanie i obelgi bolą tak samo jak bicie. Nie trzeba mieć siniaków i złamanych kości by być ofiarą przemocy.

! Przemoc domowa zdarza się we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia i sytuacji ekonomicznej.

!Przemoc raz zastosowana powtarza się.

!Jeśli alkoholizm i przemoc są problemem w Twoim domu, nie możesz dalej pozwalać by uzależniony partner atakował Ciebie i Twoje dzieci. Nie możesz spowodować, aby przestał pić i zmienić swoje zachowanie, możesz jednak z pomocą innych zmienić swoje życie.

!Nie musisz dalej być marionetką – zacznij istnieć osobno.

! Dzieci wychowywane w środowisku pełnym napięć, konfliktów i agresji, albo odtwarzają te same zachowania w dorosłym życiu, albo zamykają się w sobie, popadają w depresję i przyjmują rolę ofiary. Dlatego też, dzieci odniosą o wiele większy pożytek z Twojej siły życiowej i możliwości podejmowania koniecznych decyzji, niż z faktu przebywania w domu, gdzie sprawca poniża Cię i bije na ich oczach, a często one same również stają się ofiarami przemocy.

PAMIĘTAJ ! ZA AKT PRZEMOCY ODPOWIADA TYLKO JEJ SPRAWCA

Wskazówki dla osób doznających przemocy w rodzinie

Rodzina funkcjonuje prawidłowo, gdy wszyscy jej członkowie respektują wzajemnie swoje podstawowe prawa, okazują sobie miłość i stwarzają możliwość do nieskrępowanego rozwoju. W sytuacji odwrotnej, rodzina narażona jest na kryzys. Aby umieć rozpoznać czy rodzina rozwija się zdrowo, czy też może zaczyna się w niej dzieć coś niepokojącego, trzeba być świadomym swoich podstawowych praw. Należy zawsze pamiętać że:

1. każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy,
2. każdy człowiek ma prawo czuć się bezpiecznie w swoim domu,
3. każdy człowiek ma prawo do szacunku i godnego traktowania,
4. każdy człowiek ma prawo do swobodnego wyrażania swojego zdania, współdecydowania o sprawach dotyczących jego i jego rodziny,
5. każdy człowiek ma prawo się mylić i być niedoskonałym,
6. każdy człowiek ma prawo szukać pomocy, gdy jego prawa są łamane.

Jeśli Twój partner lub inny członek rodziny nie respektuje przysługujących Ci praw, jeśli w Twojej rodzinie dzieje się coś złego, jeśli dochodzi do przemocy, nie możesz pozwolić sobie na bierność. Musisz zwrócić się po pomoc do specjalistów.

Kto może pomóc - zadania służb

Przeciwdziałanie przemocy domowej, niesienie pomocy osobom dotkniętym przemocą oraz ich rodzinom jest zadaniem realizowanym przez różne instytucje, służby społeczne. Należą do nich m.in.: policja, prokuratura, pomoc społeczna, Ośrodek Interwencji Kryzysowej), Miejska Komisja ds. Profilaktyki, Resocjalizacji i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, służba zdrowia, Zespół Interdyscyplinarny. Warto wiedzieć do czego zobowiązane są poszczególne instytucje, jaki rodzaj pomocy oferują rodzinom uwikłanym w przemoc oraz jakie prawa przysługują osobom szukającym pomocy.

Policja

Czynności wykonywane podczas interwencji:

1. Policjanci przybywają na miejsce interwencji, ustalają tożsamość uczestników konfliktu, przebieg zdarzenia, jego przyczyny i następstwa.

2. Udzielają ofiarom przemocy niezbędnej pomocy, polegającej w szczególności na wezwaniu pogotowia ratunkowego, straży pożarnej itp.
3. W razie potrzeby podejmują inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób będących ofiarami przemocy, włącznie z ewentualnym zastosowaniem wobec sprawców przemocy środków przymusu bezpośredniego i zatrzymaniem.
4. Jeżeli interweniujący policjanci uznają na podstawie dotychczas zebranych informacji, że w danej rodzinie może występować przemoc domowa, wówczas obligatoryjnie wypełniają, podczas lub po interwencji, notatkę urzędową dotyczącą przemocy w rodzinie zwaną „Kartą A”.
5. Policjanci informują ofiary i świadków przemocy, że wypełnienie dokumentacji „Niebieskie Karty” nie jest jednoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o przestępstwie. Jest to policyjna notatka urzędowa. Wypełniony dokument nie może być anulowany lub „wycofany” na prośbę ofiary, świadka czy sprawcy przemocy.
6. Interweniujący policjanci informują ofiarę przemocy o przysługujących jej prawach, możliwościach i miejscach uzyskania pomocy. Informację taką policjanci przekazują w formie pisemnej - „Karta B”. Policjanci informują również pokrzywdzonych, że odwiedzi ich dzielnicowy w celu sprawdzenia stanu ich bezpieczeństwa.
7. Funkcjonariusze informują pokrzywdzonych o możliwości złożenia zawiadomienia o przestępstwie lub wniosku o ściganie sprawcy przemocy w odpowiedniej jednostce policji lub prokuratury.
8. Przystępstwo znęcania się nad najbliższymi (art. 207 k.k.) jest ścigane z urzędu. Nie jest wymagane przyjęcie zawiadomienia o przestępstwie od ofiary lub członka rodziny. Na podstawie zgromadzonych niebieskich kart oraz informacji własnych, policja ma możliwość podjęcia decyzji o przeprowadzeniu postępowania sprawdzającego lub wszczęcia postępowania przygotowawczego, niezależnie od woli ofiary. Jednakże, brak woli ofiary przemocy do współpracy z organami ścigania może powodować mały „ciężar dowodowy” sprawy, która w dalszym postępowaniu może zostać umorzona. Aktywne uczestnictwo ofiary w postępowaniu podnosi wartość dowodową postępowania.
9. Policjanci przeprowadzają, jeżeli sytuacja na to pozwala, rozmowę pouczającą ze sprawcą przemocy domowej.

Jeżeli na miejscu zdarzenia obecne są dzieci, w sytuacji, gdy grozi im bezpośrednie niebezpieczeństwo lub pozostawienie bez opieki, policjant, pracownik socjalny, lekarz podejmuje decyzje o zabranii dzieci i powierza je pod opiekę kogoś z rodziny, a gdy jest to niemożliwe, pod opiekę placówki opiekuńczo-wychowawczej. Prawo dopuszcza możliwość udzielenia pomocy dzieciom, przez osoby lub instytucje, wbrew woli rodziców lub opiekunów będących w stanie nietrzeźwym.

Procedura niebieskiej karty

Procedura Niebieskiej Karty - prowadzona jest niezależnie od innych postępowań i w szczególności postępowania karnego, rodzinnego lub cywilnego. Procedura ta przewiduje ścisłą współpracę służb realizujących zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wdrożenie procedury ma na celu zapobieganie dalszemu stosowaniu przemocy w rodzinie. W realizacji niebieskiej karty przewiduje się udział osoby dotkniętej przemocą w rodzinie tj.: przy zgłoszeniu przemocy w rodzinie – „Niebieska Karta - część A”. Wszczęcie procedury nie wymaga zgody osoby doświadczającej przemocy w rodzinie. Formularz „A” Niebieskiej Karty

wypełnia przedstawiciel policji, jednostki organizacyjnej pomocy społecznej - pracownik socjalny, przedstawiciel ochrony zdrowia- lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny, przedstawiciel oświaty- nauczyciel, przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, który poweźmie w toku prowadzenia czynności służbowych podejrzenie o stosowaniu przemocy w rodzinie. Formularz „A” Niebieskiej Karty służy zebraniu niezbędnych informacji o okolicznościach zdarzenia m.in.: dane osobowe rodziny (osoby doznającej przemocy oraz sprawcy przemocy), formy, czas, okres trwania przemocy oraz miejsce zdarzenia, ewentualni świadkowie. Dane te zbiera się od osoby doświadczającej przemocy w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności tej osoby, przy zapewnieniu jej bezpieczeństwa.

Osoba doświadczająca przemocy otrzymuje pouczenie w formie „Niebieskiej karty - Część B”. Pouczenie w przypadku dziecka doświadczającego przemocy w rodzinie przekazuje się rodzicom, opiekunom dziecka. Pouczenia nie przekazuje się osobie wobec, której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.

Formularz „Niebieskiej Karty - Część A” jest przekazywany Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego, który jest zobowiązany do jak najszybszego wezwania zespołu lub grupy roboczej w celu udzielenia pomocy osobie doznającej przemocy w rodzinie oraz podjęcia działań w stosunku do sprawcy przemocy. W ramach tej procedury przygotowujemy plan pomocy rodzinie. „Niebieska Karta - Część C”.

Dla podejrzanego o stosowanie przemocy w rodzinie przeznaczona jest „Niebieska Karta - Część D”.

Na posiedzeniu członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej w obecności zaproszonej osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz "Niebieska Karta - C". Przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej wypełniają formularz "Niebieska Karta - D" w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie. Niestawiennictwo osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, nie wstrzymuje prac zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Spotkanie z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, oraz osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, nie mogą być organizowane w tym samym miejscu i czasie.

Zakończenie procedury Niebieskiej Karty następuje w przypadku:

- 1) Ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.
- 2) Rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań.

O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty, które w niej uczestniczyły.

W sytuacji realizowania procedury Niebieskiej Karty przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego są zobowiązani do poinformowania o tym fakcie, organy ścigania (Policję, Prokuraturę).

Prokuratura

Osoby doznające przemocy w rodzinie, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze lub na policji zawiadomienia o przestępstwie ściganym z urzędu lub wnioski o ściganie sprawcy przemocy (przestępstwa ścigane na wniosek osoby poszkodowanej). W sytuacji istnienia uzasadnionego podejrzenia, że doszło do popełnienia przestępstwa prokuratura, we współpracy z policją, jest zobowiązana do:

1. wszczęcia postępowania przygotowawczego celem sprawdzenia czy doszło do przestępstwa,
2. wyjaśnienia okoliczności zdarzenia,
3. zebrania i zabezpieczenia dowodów,
4. ujęcia sprawcy,
5. zastosowania, w uzasadnionych przypadkach, środka zapobiegawczego wobec sprawcy przemocy w formie dozoru policyjnego bądź tymczasowego aresztowania.

Pomoc Społeczna

Pomoc społeczna ma umożliwić osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać oraz zapobiegać powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana również w przypadku występowania przemocy w rodzinie. Pomoc świadczona przez ośrodki pomocy społecznej obejmuje przede wszystkim:

1. umożliwiającą zidentyfikowanie przemocy w rodzinie,
2. przygotowanie kompleksowego planu pomocy i monitorowanie podjętych działań,
3. przeprowadzanie wywiadu środowiskowego wraz z załączoną procedurą „Niebieskie Karty”, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i bytowych,
4. prowadzenie poradnictwa (praca socjalna),
5. udzielanie informacji o przysługujących prawach i możliwościach uzyskania pomocy,
6. kierowanie do specjalistycznych instytucji pomagających ofiarom przemocy oraz wskazywanie miejsc oferujących schronienie,
7. udzielanie, w uzasadnionych przypadkach, pomocy finansowej, rzeczowej.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej jest zobowiązany do

1. zapewnianie schronienia ofiarom przemocy,
2. ochrona przed osobą stosującą przemoc,
3. udzielanie natychmiastowej pomocy psychologicznej, prawnej i wsparcia,
4. rozpoznawanie sytuacji ofiary przemocy w rodzinie i opracowywanie planu pomocy,
5. wspieranie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej,
6. udzielanie poradnictwa: psychologicznego, prawnego, socjalnego,
7. prowadzenie grup wsparcia i grup terapeutycznych dla ofiar przemocy,
8. prowadzenie terapii indywidualnej.

Miejska Komisja ds. Profilaktyki, Resocjalizacji i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W przypadku, gdy przemoc domowej towarzyszy nadużywanie alkoholu, do jej zadań należy:

1. rozpoznanie sytuacji w rodzinie w drodze przeprowadzenia wywiadu środowiskowego wraz z załączoną procedurą „Niebieskie Karty”, umożliwiającą zidentyfikowanie przemocy w rodzinie,
2. wezwanie osoby nadużywającej alkoholu i stosującej przemoc na rozmowę ostrzegawczą, informującą o prawnych konsekwencjach stosowania przemocy wobec bliskich,
3. udzielanie wsparcia socjalnego, psychologicznego i prawnego ofiarom przemocy,
4. informowanie rodzin uwikłanych w przemoc o możliwościach uzyskania pomocy,
5. wnioskowanie do sądu o zastosowanie wobec osoby nadużywającej alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Służba Zdrowia

W przypadku występowania u pacjenta sygnałów świadczących o występowaniu przemocy domowej, lekarze, oprócz udzielenia pomocy medycznej zobligowani są do realizacji świadczeń na rzecz osoby pokrzywdzonej:

1. informowanie o możliwościach uzyskania pomocy,
2. wystawianie na prośbę osoby pokrzywdzonej zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach i podjętym leczeniu,
3. informowanie ofiar o warunkach i miejscach wystawienia obdukcji (obdukcja jest płatna i może ją wykonać tylko lekarz, który jest do tego uprawniony, czyli lekarz sądowy; zarówno obdukcja, jak i zaświadczenie wystawione przez lekarza może być przedstawione jako dowód w sprawie karnej).

Zespół Interdyscyplinarny

Skutecznym sposobem interweniowania wobec problemu przemocy w rodzinie są działania podejmowane przez interdyscyplinarne zespoły specjalistów – lokalne koalicje przeciwdziałające przemocy. Członkami takich zespołów są przedstawiciele wszystkich instytucji i organizacji z danego terenu zaangażowanych w zwalczanie i zapobieganie przemocy w rodzinie: pracownicy socjalni, policjanci, członkowie MKds.PRiRPA, pedagodzy, psycholodzy, kuratorzy itd.. Zespół taki zapewnia kompleksową pomoc rodzinie uwikłanej w przemoc w drodze wysłuchania i wsparcia osób dotkniętych przemocą, informowania o możliwościach uzyskania pomocy, kontaktowania osoby dotkniętej przemocą z odpowiednimi specjalistami, wspólnego opracowywania, wdrażania i monitorowania realizacji planu pomocy.